

6. Gilles Pison *The Population of the World (2017) Population and Societies n° 547, September 2017.*

7. Програма розвитку агропромислового комплексу Миколаївської області на 2021-2025 роки. м. Миколаїв 2021 р. від 29 вересня 2021 року.

8. Шебанін В. С., Новіков О. Є., Карпенко М. Д. (2020). Обґрунтування доцільності запровадження дощувального зрошення в сучасних умовах. *Вісник аграрної науки Причорномор'я*. – 2020. – Вип. 1. С.4–10. DOI: 10.31521/2313-092X/2020-1(105)-1.

9. Novikov O., Potryvaieva N., Sadovyi O. *Introduction of sprinkler irrigation is a guarantee of stability of development of the southern region of Ukraine // Sustainable Development: Modern Theories and Best Practices: Materials of the Monthly International Scientific and Practical Conference (February 24-26, 2021) / Tallinn: Teadmus OÜ, 2021 – 79 p. – p. 30-32.*

10. Deineha, I., Maslov, A., Potryvaieva, N., Berezhnyska, U., Verbivska, L., Koliadych, O. (2021) *Institutional Environment Tools for Small and Medium-Sized Enterprises Development. Estudios de Economia Aplicada. Volume 39, Issue 3, 2021, Номер статті 4798. – DOI: 10.25115/eea.v39i3.4798 URL: <http://www.scopus.com/inward/record.url?eid=2-s2.0-85105708554&partnerID=MN8TOARS>.*

УДК 338.021

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ СТРАХОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В КОНТЕКСТІ ПРОТИДІЇ СТРАХОВОМУ ШАХРАЙСТВУ

Шебаніна О. В., д-р екон. наук, професор
e-mail: shebanina@mnaui.edu.ua

Миколаївський національний аграрний університет

Забезпечення ефективного функціонування страхових компаній, належного рівня їх фінансової безпеки неможливе без формування і впровадження дієвої системи виявлення і протидії страховому шахрайству, що спричиняє масштабні негативні наслідки як для самих компаній, їх клієнтів і контрагентів, так і страхового ринку країни загалом. Хоча дослідження шахрайства постійно зростають, у всьому світі існує дуже мало досліджень щодо страхового шахрайства.

Масштаби страхового шахрайства відрізняються у різних країнах. За оцінками Insurance Europe [2, с.9], шахрайство становить до 10% усіх витрат на позовні вимоги в Європі. Однак ця цифра різниться між країнами та класами страхування через ряд факторів, зокрема функціонування ринку та поширення окремого виду страхування. Страхова індустрія втрачає через зловмисників величезні суми. Дані Асоціації британських страховиків (АВІ) показують, що приблизно щороку шахрайства на суму 1,9 млрд фунтів стерлінгів (2,2 млрд євро) залишаються непоміченими, вартість виявленого шахрайства у 2020 р. зросла на 7% до 983 мільйонів фунтів стерлінгів (1 148 мільйонів євро). Дані від Insurance Sweden (Larmtjänst) у Швеції показують, що розслідувачі страхового шахрайства, створені страховими компаніями, провели 6200 розслідувань за підозрою у шахрайстві у 2020 році та виявили шахрайство на загальну суму 40 мільйонів євро. Дослідження показало, що 10-20% усіх шахрайських претензій становлять претензії про збитки, що виникають внаслідок подій, які ніколи не

відбувалися (тобто неправдивих заяв) і 80-90% усіх шахрайських претензій – це перебільшені. У Франції у 2020 році було зафіксовано 35042 нечесних страхових виплат, унаслідок чого 168 мільйонів євро не було виплачено. Дослідження, проведене страховою асоціацією (FFI) у Фінляндії, показало, що 27% страхувальників вказали, що знають людину, «...яка обдурила свою страхову компанію» [1]. В Україні ситуація трохи спокійніша. Це пов'язано з тим, що страховий ринок ще не настільки розвинений, як у Європі та США, тому й шахраїв менше. Частка страхових подій, що мають ознаки страхового шахрайства, становить близько 1,5-2% від усіх заявлених збитків [4]. Основним полем діяльності страхових шахраїв було і залишається автостраховання – КАСКО й ОСЦПВ [5].

Страхове шахрайство на ринку страхових послуг має суттєві наслідки, спричинюючи значні втрати для всіх суб'єктів страхового ринку. Шахрайські позови та витрати на розслідування підозрюваних у шахрайстві призводять до зростання страхових премій для чесних клієнтів. Розслідування шахрайства також впливає на страховиків та їх здатність швидко розглядати справжні претензії.

Для успіху боротьби з шахрайством потрібні досить складні системи запобігання, виявлення і управління. Для цього необхідне створення середовища протидії шахрайству. Боротьба із проявами шахрайства у сфері страхування змушує страховиків об'єднуватися і створювати союзи, а державу вживати дієвих заходів задля вирішення цієї проблеми. Так, практично в усіх розвинутих країнах, де страхування відіграє важливу роль для ефективного функціонування національної економіки, існують спеціалізовані організації, головним завданням яких є забезпечення контролю страхового ринку та протистояння проявам шахрайства на ньому. Так, у США діє Національне страхове криміналістичне бюро (National Insurance Crime Bureau) засноване у 1992 році; у Канаді створене ще у 1964 р. Страхове бюро Канади (Insurance Bureau of Canada); у Німеччині – Німецький союз страховиків (Gesamtverband der Deutschen Versicherungswirtschaft); у Великобританії з 1985 року функціонує Асоціація британських страховиків (Association of British Insurers); у Фінляндії з 2009 р. діє Федерація фінансових послуг Фінляндії (Federation of Finnish Financial Services).

Проаналізувавши діяльність представлених організацій, з'ясовано, що з метою зменшення негативного впливу шахрайських дій на суб'єктів страхової системи у країнах ведуться реєстри страхових збитків та, відповідно, випадків страхових злочинів, а організації, що здійснюють боротьбу зі страховим шахрайством для викриття страхового шахрайства, активно використовують новітні технології, такі як електронні пристрої для виявлення автентичності документів, поданих в обґрунтування претензій, а також перевірки доступної інформації з соціальних мереж та інших вебсайтів, гарячі лінії й інші способи залучення всієї громадськості до боротьби зі страховим шахрайством тощо. В Україні сьогодні, на жаль, лише здійснюють спроби створення і налагодження діяльності інформаційної бази даних про страхові випадки, а належної організації боротьби із шахрайством у страховій системі фактично немає.

Враховуючи всіх учасників страхового ринку, доцільно запропонувати різні ієрархічні рівні структури протидії страховому шахрайству. Вважаємо, що доцільно буде така структура протидії, яка охоплюватиме весь ринок і буде провадитися на державному рівні та на рівні страхової компанії. Державне регулювання страхової діяльності у сфері протидії страховому шахрайству передбачає використання ряду методів прямого і непрямого впливу, форм регулювання та інструментів. Вважаємо, що запровадження системи протидії страховому шахрайству на рівні держави є не лише важливим, а й необхідним. Як вважають В. Андрієнко, Р. Кобко, на сьогодні державне регулювання страхового ринку залишається найбільш дієвим та найважливішим механізмом контролю ефективності функціонування страхових компаній та забезпечення економічної безпеки страхового ринку [3, с.9]. І з цим не можна не погодитися, оскільки державне регулювання здатне суттєво вплинути на безпеку ринку страхування та зростання довіри до нього з боку громадян та підприємств.

Основною метою системи протидії страховому шахрайству на державному рівні є запобігання випадкам страхового шахрайства, обмін інформацією про факти фальсифікації страхових подій та контроль за дотриманням відповідного законодавства. Вважаємо, що усі страхові компанії отримали б користь, об'єднавши сили та обмінюючись інформацією стосовно витоків шахрайства. Варто відмітити існуючий зарубіжний досвід щодо обміну інформацією про шахраїв у сфері страхування. Зокрема, страхові компанії скандинавських країн регулярно зустрічаються для обговорення тенденцій і проблем протидії страховому шахрайству. У Швеції та Великобританії страхові компанії створили формалізовані групи для розслідування страхового шахрайства. У Франції страховики створили національний орган (Agence pour la lutte contre la fraude à l'assurance, ALFA) у 1989 році для розслідування підозрілих претензій. У Швеції страхові компанії створили спеціальні слідчі підрозділи, які відповідають за виявлення страхового шахрайства. Insurance Sweden заохочує ці підрозділи подавати в поліцію звіти про виявлені або підозрювані шахрайства. У Великобританії Бюро страхового шахрайства (IFB) зосереджується на виявленні та запобіганні організованому та міжгалузевому страховому шахрайству.

Переконані, що без активного реагування усіх учасників ринку, зокрема держави, і безпосередньо самих страхових компаній неможливі позитивні зміни в контексті мінімізації ризиків страхового шахрайства. Саме тому, запропоновані нами шляхи боротьби зі страховим шахрайством базуються на системному підході, а їх комплексне застосування може дати свій синергетичний ефект для протидії шахрайству та сприятиме безпеці на страховому ринку. Таким чином, система буде сприяти захисту прав та економічних інтересів суб'єктів страхового ринку та зростання довіри до нього.

Список використаних джерел:

1. *Guidance paper on preventing, detecting and remedying fraud in insurance.* URL: <https://www.iaisweb.org/page/about-the-iais>.

2. *The impact of insurance fraud.* URL : <https://www.insuranceeurope.eu/publications/492/the-impact-of-insurance-fraud/nsights/claims-management-taking-a-determined-stand-against-insurance-fraud>.

3. Андрієнко В., Кобко Р. Роль державного регулювання у процесі забезпечення економічної безпеки ринку страхових послуг України Збірник наукових праць ЧДТУ. Серія: Економічні науки. 2017. Випуск 44. Частина 1. С. 5-14.

4. *Аферисти з фантазією.* URL : <https://mind.ua/publications/20204635-aféristi-z-fantazieyu-yak-klienti-strahovih-kompanij-namagayutsya-obludnim-shlyahom-otrimati-viplati>.

5. Добрик Л.О. Найбільш ризиковими видами страхування в Україні з позиції схильності до шахрайства. Ефективна економіка. 2016. №4. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4900>.

6. Ціна страхового шахрайства. URL: <http://uainsur.com/massmedia/51496/>.

УДК 332.12:352.824.1

ПУБЛІЧНО-ПРИВАТНЕ ПАРТНЕРСТВО ЯК ІНСТРУМЕНТ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

Шишпанова Н.О., канд. екон. наук, доцент
e-mail: shishpanova@mnaui.edu.ua

Миколаївський національний аграрний університет

У процесі передачі повноважень центральної влади територіальним органам на останні покладається значна кількість завдань, пов'язаних із використанням наявних ресурсів, розбудовою територій та наданням населенню відповідних соціально важливих послуг. Нові підходи до розвитку територіальних громад передбачають реалізацію інфраструктурних проєктів, які потребують використання значних фінансових ресурсів, які не в повній мірі доступні на місцевому та регіональному рівнях. Місцева влада вдається до різних підходів до вирішення цієї проблеми, у тому числі намагається використовувати сучасні моделі співпраці з приватним бізнесом на засадах публічно-приватного партнерства.

Публічно-приватне партнерство є досить поширеною формою співпраці державних або муніципальних органів влади та приватного бізнесу в багатьох країнах світу, яка набирає популярності в Україні [3, с.32]. При цьому, у дослідженнях, пов'язаних з цією сферою, використовуються категорії як державно-приватного, так і публічно-приватного партнерства. Законом України «Про державно-приватне партнерство» зазначено, що державно-приватне партнерство – це співробітництво між державою Україна, Автономною Республікою Крим, територіальними громадами в особі відповідних державних органів та органів місцевого самоврядування (державних партнерів), а також юридичних осіб, крім державних та комунальних підприємств, або фізичних осіб-підприємців (приватних партнерів), яке здійснюється на основі договору та відповідає ознакам державно-приватного партнерства [2]. Таким чином, сам